

OTVORENÝ
LIST
ZVÄZU
SPISOVA-
TELOV

ALEXANDER SOLŽENICYN

Solženicynov list z roku 1969 definitívne ukončil obdobie siedmich rokov, počas ktorých bol oficiálne uznaným sovietskym spisovateľom. Solženicyn bol uvedený do Zväzu sovietskych spisovateľov krátko po tom, ako mu vydanie Jedného dňa Ivana Denisoviča v roku 1962 prinieslo slávu. Vydali mu aj pár iných menších diel. Nasledovné dobre doložené udalosti však onedlho znamenali znemožnenie ďalšieho publikovania, zúrivé očierňovanie v tlači a začiatok otvoreného prenasledovania. Na kľúčových stretnutiach spisovateľov v roku 1967 niektorí Solženicyna povzbudzovali, ale všeobecná mienka stuhla v antagonizme. Zväz spisovateľov Ruskej federácie (RSFSR) ako súčasť Zväzu sovietskych spisovateľov postúpil v roku 1969 svojej pobočke v Riazani špinavú prácu vylúčiť nedisciplinovaného autora. Jeho list funkcionárom Zväzu RSFSR zastáva slobodu myslenia a slova tým istým slovom glasnosť („otvorenosť“), ktoré neskôr spopularizoval Michail Gorbačov. Myšlienka, že „patríme v prvom rade k ľudskému rodu“, sa znova objavila pri prejave v New Yorku, ktorý obviňoval komunizmus z „antilúdskosti“ a hlásal, že „to, čo je proti komunizmu, je za ľudskosť“. Solženicynov antikomunizmus je odvodený z jeho základného prohumánneho stanoviska.

Hanebne ste pošliapali po vlastných nariadeniach, keď ste ma vylúčili *in absentia*, núdzovým spôsobom, nedokázali ste mi ani poslať telegram s predvolaním, nedali ste mi štyri hodiny na cestu z Riazane, aby som bol prítomný. Bezočivo ste ukázali, že *rozhodnutie* predchádzalo „diskusii“. Azda ste sa báli prideliť aj mne 10 minút? Teraz som nútený nahradiť ich týmto listom.

Utrite si ciferník! – vaše hodinky meškajú za dobou. Rozostrite svoje honosné ťažké závesy! – ani len netušíte, že von sa rozodnilo.

Naša doba už viac nie je taká dusivá, ponurá a beznádejná, ako keď ste s rovnakou servilnosťou vylúčili Achmatovovú. Nie je to ani tá bojzlivá a mrazivá doba, keď ste vylúčili Pasternaka a kvílili svoje posmešky. Tá hanba vám nestačila? Túžite ju prehľbiť? Ale blíži sa hodina, keď sa každý z vás bude snažiť vyškrtnúť svoj podpis spod dnešného uznesenia.

Slepí vodcovia slepých! Ani nevnímate, že blúdite opačným smerom ako je ten, ktorý ste hlásali. V tejto krízovej hodine nedokázate našej nesmierne chorej spoločnosti ponúknuť nič konštruktívne, nič dobré, ale iba svoju nenávisť a svoju bdelosť, svoje „držať ich pevne a nepustiť“.

Vaše mľandravé články sa rozpadávajú, Vaša bezmyšlienkovitosť sa malátne oháňa, ale argumenty nemáte žiadne – iba svoje hlasovanie a vedenie. Preto ani Šolochovi ani ostatní z Vás sa nedali dokopy, aby sa odvážili odpovedať na slávny list Lýdie Čukovskej, pýchy ruských literátov. A medzitým sa pripravujú administratívne kliešte: Ako mohla dovoliť, aby sa čítala jej nevydaná kniha? Ak sa úrady rozhodli nevydať ťa – rozpuč sa, zadus sa, prestaň jestvovať! Nikomu nedovoľ, aby ťa čítal!

Pripravujú aj vylúčenie Leva Kopeleva – vojnového veterána, ktorý si odpykal desaťročný trest za nič – vinného, lebo sa postavil za prenasledovaných a zverejnil posvätné tajný rozhovor s vplyvnou osobnosťou – porušil tajomstvá zo siení moci. Načo teda vediete rozhovory, ktoré treba pred ľuďmi zatajiť? Vari nám pred päťdesiatimi rokmi nesľubovali, že už viac nebude tajná diplomacia, tajné rokovania, záhadné utajené schôdzky a prevozy, a že masy budú o všetkom vedieť a otvorene to posudzovať?

„Nepriatelia nás začujú“: To je Vaša zámienka. Vaši veční, všadeprítomní „nepriatelia“ sa Vám hodia ako základ Vášho postavenia v spoločnosti a samotnej Vašej existencie. Ako

keby nebolo žiadnych nepriateľov vtedy, keď ste nám sľubovali okamžitú otvorenosť. Pa-nebože, čo by ste Vy robili bez „nepriateľov“? Bez nich by ste vlastne ani nemohli prežiť, pretože do svojho pustého ovzdušia ste si vybrali – nenávisť, rýdzu nenávisť, ktorá splodí len rasizmus. Ale týmto úplne strácame zmysel pre ľudstvo ako také – a jeho záhuba sa tak blíži. Prečo, ak by sa mal zajtra roztopiť len ľad v Antarktíde a všetci by sme sa začali ako o preteky topiť, komu by ste potom vrhali do tváre svoj „triedny boj“? Nehovoriac o tom, keď sa budú zvyšky dvojnožcov potulovať po rádioaktívnej Zemi a zomierať.

Je najvyšší čas spomenúť si, že v prvom rade sme oddaní ľudskej rase. A ľudská rasa sa odtrhla od sveta zvierat vďaka mysleniu a reči. Je prirodzené, že tieto by mali byť slobodné. A ak ich budeme obmedzovať, vrátíme sa do stavu zvierat.

Glasnosť, priama a úplná glasnosť – táto je prvou podmienkou pre zdravie akejkoľvek spoločnosti vrátane tej našej. Komukoľvek, kto si v našej krajine glasnosť neželá, je jeho otcina ľahostajná, a nerozmýšľa nad iným ako nad osobným ziskom. Ktokoľvek netúži po glasnosti pre svoju otcinu – neželá si očistiť ju od chorôb, ale skôr ich do nej nahnať, nech tam hnisajú.

Preložil Andrej Čierny

